

Aneks IV

1917, 23 stycznia, Warszawa - Protokół trzeciego posiedzenia Komisji Wojskowej Tymczasowej Rady Stanu.

Czapski

Protokół trzeciego posiedzenia Komisji Wojskowej z dnia 23 stycznia 1917 r.

2

Obecni: p. p. Marszałek Niemcewicz, hr. Rostworowski, brygadier Piłsudski, ks. Radziwiłł, Kempicki, Dzierzbicki, Górski, pułkownicy Sikorski i Berbecki z ramienia Komendy Legionów, oraz major Meyer, jako reprezentant obu Rządów Okupacyjnych.

Przewodniczy p. Dzierzbicki.

Hr. Czapski składa następujące oświadczenie:

"Komisja Wojskowa postanowiła, aby po zdecydowaniu prawnopolitycznego stosunku Korpusu Posiłkowego Polskiego był przedstawiony Komisarzom obu Rządów projekt określający kompetencje Tymczasowej Rady Stanu w sprawie organizowania Wojska Polskiego. Rządy sprzymierzone, przywiązując wielką wagę do zdania Rady Stanu w sprawie formowania wojska polskiego życzyłyby, aby memoriał dotyczący tej sprawy był w bliskim czasie przygotowany."

TS

W myśl powyższej deklaracji Komisja Wojskowa powierzyła opracowanie memoriału brygadierowi Piłsudskiemu, ks. Radziwiłłowi, Kempickiemu i hr. Rostworowskiemu. Pan Kempicki prosi, aby sekretariat zawiadamiał członków Rady Stanu o powołaniu ich do danej Komisji lub podkomisji, oraz o dniu i godzinie zasiadania tejże. Wniosek ten przyjęto.

Przewodniczący udziela głosu pułkownikowi Sikorskiemu dla poinformowania o przeszłości i stanie obecnym werbunku; przemówienie p. Sikorskiego brzmiało w skróceniu jak następuje:

Dalej informuje pułkownik Sikorski o znacznej zmianie w usposobieniu ludu wiejskiego, o wiecach w Grodzisku, Krasnymstawie,

które uchwałyły przystąpienie do wojska i t. p. skutkiem czego sądzi on, że werbunek odpowiednio przeprowadzony da w krótkim czasie 25 - 35000 ochotnika, nie licząc w tej liczbie PłOŹW.

Ale pierwszym warunkiem jest zmiana systemu meldunkowego, który odstrasza ~~nie~~ kandydatów, jak tego przed 2 dniami mieliśmy dowód na 200 ochotnikach, których nie przyjęto, lecz jedynie zapisać chciano.

Brygadier Piłsudski sądzi, że werbunek nie może mieć charakteru zbliżonego do poboru, lecz powinien zachować cechy ochotniczej formacji. Dlatego w werbunku tym powinna grać dużą rolę ludność cywilna, biorąc na siebie obowiązki propagandy w słowie i piśmie, a ~~tem samym~~ ulżyć władzom wojskowym; dalej należy rozmieścić po kraju odpowiednie Legiony, aby rekrut wstępował wprost do pułku, oraz utworzyć cywilne werbunkowe komitety i wyjednać im u władz okupacyjnych odpowiednie prawa.

Hr. Rostworowski twierdzi również, że należy sprawę agitacji przelać na komitety cywilne, pozostawiając Legionom tylko sprawę przyjmowania ochotników i w tem upatruje on formę przejściową z werbunku do normalnej rekrutacji.

W końcu odczytano nagły wniosek p. Studnickiego z dn. 20 stycznia r. b.

Brzmi on jak następuje: "Zważywszy, że sprawa określenia prawo-państwowego stanowiska Legionów jest bardzo pilna i wyjątkowo ważna i nie może być załatwiona szybko na zwykłej drodze, Rada Stanu winna zwrócić się z adresem do cesarza Austro-Węgierskiej monarchii, z prośbą oddania Legionów Państwu Polskiemu, jako kadry dla stworzenia armii polskiej, przy czym adres powinien zawierać podziękowanie za umożliwienie przez monarchję Austro-Węgierską powołania do życia Legionów, które zawsze przez ich twórców były

uważane za kadry armii polskiej)).

W toku dyskusji nad tym wnioskiem Marszałek Koronny wyraża zdanie, że uchwalenie tej rezolucji czyniłoby zależnym od opinii pp. Komisarzy Rządu Austro-Węgierskiego i w tej myśli zapytuje o zdanie exc. br. Konopkę.

Exc. baron Konopka w dłuższym przemówieniu zaznacza, że zdaje sobie sprawę z pobudek, które skłoniły p. Studnickiego do postawienia tego wniosku, sądzi jednak, że wobec tego, iż przekazanie Legionów Państwu Polskiemu jest rzeczą najbliższej przyszłości, adres w chwili obecnej nie byłby wskazany.

Zarządzone głosowanie odrzuciło wniosek p. Studnickiego.

Następne posiedzenie Komisji Wojskowej wyznaczono na dzień 29 stycznia r. b. o godzinie 4-ej po południu.

L[udwik] Górski →

W[acław] Niemojowski →

Oryginał, maszynopis.

CAW, KW IRS, t. I 160.1.6., b.p.